

Uppdragsrapport

Transcutan elektrisk stimulator (TENS)

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

Innehåll

1	Syfte med dokumentet.....	2
2	Sammanfattning	2
3	Förutsättningar för uppdraget	2
3.1	Bakgrund.....	2
3.2	Syfte.....	3
3.3	Verksamhetstrategi	3
3.4	Mål med uppdraget	4
3.5	Intressenter	4
3.6	Avgränsning	4
4	Beskrivning av uppdragets genomförande	5
4.1	Tidplan	5
4.2	Resurser som deltagit i uppdraget	5
4.3	Metoder.....	5
4.4	Aktiviteter	5
4.4.1	Omvärldsbevakning förskrivningskriterier 2021	5
4.4.2	Omvärldsbevakning avgifter 2021	6
4.4.3	Nationella riktlinjer & evidens TENS	6
4.4.4	Tidsåtgång nuvarande arbetssätt.....	7
4.5	Kostnader	8
5	Resultat av genomfört uppdrag	8
5.1	Kriterier.....	8
5.2	Avgifter	8
5.3	Nationella riktlinjer & evidens	8
5.4	Tidsåtgång nuvarande arbetssätt	8
5.5	Övrigt	8
5.6	Förslag till lösning	9

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

1 SYFTE MED DOKUMENTET

Utreda hur behovet ser ut av TENS för personer 20 år och äldre och därefter ge förslag om regelverk och processförändringar

2 SAMMANFATTNING

Kriterier för förskrivning: Idag har Region Västmanland liknande förskrivningskriterier som övriga Regioner i Sverige.

Avgifter: Idag så kan man inte få ett kostnadsfritt lån på längre än 6 månader någonstans i Sverige förutom i enstaka kommuner i Region Västernorrland. I övriga Regioner så betalar medborgaren en månadshyra eller får låna TENS kostnadsfritt en begränsad period för att sedan få köpa loss den.

Behandlingsriktlinjer & Evidens: Region Västmanlands hjälpmedelshandbok harmoniserar både med riktlinjer från Socialstyrelsen gällande TENS behandling samt evidens enligt sammanställningar från SBU.

Arbetssätt: I nuläget så tar arbetet kring TENS (Skicka påminnelsebrev, fakturering mm) cirka 5-6 timmar i månaden vilket är överkomligt.

Rekommenderas att bibehålla nuvarande regelverk och arbetssätt.

3 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR UPPDRAGET

3.1 Bakgrund

2010 pågick ett övergripande prioriteringsarbete i Landstinget Västmanland med målet att minska Landstingets kostnader. Alla verksamheter uppdrogs att ge förslag till prioriteringar.

HMC lämnade flera förslag, ett var att förskrivning av TENS skulle tidsbegränsas. Målet var att minska inköpskostnaderna som år 2009 utgjorde 1,3 mkr. 2019 hade 7600 personer en TENS förskriven och det var ca 1100 nya förskrivningar per år.

Den Gemensamma nämnden för hjälpmedelsfrågor och andra samverkansfrågor beslutade 10-12-10 om att förskrivning av TENS skulle tidsbegränsas till 6 månader from 2011-07-01. Beslutet om tidsbegränsad förskrivning medförde att patient efter 6 månader antingen kunde välja att köpa TENS-apparaten eller återlämna den.

Målet att minska inköpskostnaderna uppnåddes trots att förskrivningarna ökade i antal.

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

År	2019	2020
Förskrivningar	1 395	1 599
Inköpskostnader	472 tkr (varav apparat 202 tkr)	792 tkr (varav apparat 407 tkr)

Det administrativa arbetet ökade till följd av påminnelsebrev till patient att lämna tillbaks TENS-apparaten eller köpa den. Fakturahantering och närliggande frågor (instruktion 9566) ökade.

2019 såldes 165 TENS-apparater och 29 av de utskickade fakturorna makulerades.

Ett stort antal äldre TENS-apparater förskrivna före regelverksförändringen finns hos patient. En hypotes är att det varit avbrott i uppföljningsprocessen och att patienter inte känt till att de ska återlämnas då behovet upphört. Därför görs nu brevutskick till ca 450 patienter för att uppmana hen att lämna tillbaks TENS-apparaten om behovet har upphört.

I mars 2021 finns drygt 6000 TENS-apparater uthyrda (varav 330 är patienter 0-20 år). 5210 av dessa förskrevs före det nuvarande regelverket infördes 2011.

2021-01-20 inkom önskemål från Ungdomsmottagningen att ungdomar kostnadsfritt ska kunna erhålla TENS för smärtbehandling av endometrios, som minst tills de fyllt 20 år.

Hjälpmedelsnämnden beslutade 21-02-26 att TENS ska vara kostnadsfritt lån fram till den dag ungdomen fyller 20 år för en jämlik vård och att TENS-plattorna ska fortsatt vara ett egenansvar.

Nämnden uppdrog också till verksamhetschefen att utreda behovet för åldersgrupper 20 år och uppåt.

3.2 Syfte

Utreda behovet av TENS för personer 20 år och äldre och därefter ge förslag om regelverk och processförändringar

3.3 Verksamhetsstrategi

Regionens verksamhet ska utföras effektivt med avseende på tillgänglighet, kvalitet, rätt nivå och god hushållning av resurserna.

- Verksamheten ska bedrivas med god tillgänglighet
- Verksamheten/vården ska bedrivas på rätt nivå
- Verksamheten ska bedrivas med god kvalitet
- Verksamheten ska bedrivas med god hushållning av resurserna

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

Förvaltningen fokuserar på följande långsiktiga målsättningar:

- Kvalitet
- Tillgänglighet
- Omställning till Nära Vård
- God kostnadsutveckling

Hjälpmedelscentrum möter ökad efterfrågan med god tillgänglighet

- Om Smarta och effektiva arbetssätt
- Tydliga servicenivåer och prioritetsordning
- Effektivt resursutnyttjande

3.4 Mål med uppdraget

Genomföra omvärldsbevakning gällande regionernas regelverk för TENS, kriterier, maximal förskrivningstid och avgifter.

Beskriva nationella riktlinjer som anger behandling av TENS.

Tydliggöra tidsåtgång för merarbete till följd av nuvarande regelverk vilket inkluderar avvikelser, tidsåtgång för påminnelser och fakturamakulering.

Ge förslag till nytt regelverk.

3.5 Intressenter

Förskrivarråd

Strategiskt kundråd

Hjälpmedelsråd

Hjälpmedelscentrum

Hjälpmedelsnämnden

3.6 Avgränsning

Omvärldsbevakningen gäller endast svenska regelverk och riktlinjer.

Datum

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Version

Uppdragsrapport

4 BESKRIVNING AV UPPDRAGETS GENOMFÖRANDE

4.1 Tidplan

Våren 2021

4.2 Resurser som deltagit i uppdraget

Anne-Christine Ahl (Verksamhetschef HMC)

John Franzén (Hjälpmedelskonsulent)

Helena Lagerbäck (Hjälpmedelskonsulent)

Lars Mossling (IT-samordnare HMC)

Emira Havdic Cof (Projektledare HMC)

4.3 Metoder

Omvärldsbevakning gällande regionernas regelverk för TENS genom att gå in och läsa varje Regions regelverk kring detta hjälpmedel

Informationssökning på Socialstyrelsen och Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) angående nationella riktlinjer för behandling med TENS samt aktuell evidens. Bredare sökning via sökmotorn Google genomfördes som komplementär sökning.

Intervju med medarbetare kring tidsåtgång gällande nuvarande arbetssätt.

4.4 Aktiviteter

4.4.1 Omvärldsbevakning förskrivningskriterier 2021

Kartläggning av förskrivningskriterier skedde genom informationsinhämtning ifrån 21 st regioners förskrivarsidor, samt via mail till berörd Region där informationen inte gick att inhämta från deras hemsida.

Sex typer av kriterier identifierades under kartläggningen (Se tabell 1).

1. TENS kan förskrivas till personer med långvariga smärttillstånd.
2. TENS kan förskrivas till personer med akuta **eller** långvariga smärttillstånd.
3. TENS kan förskrivas till personer som har smärtor under graviditet och förlossning.
4. TENS kan förskrivas till personer som har urininkontinens eller avföringsinkontinens.
5. Behov av cirkulatorisk behandling i syfte att stimulera sårläkningsprocessen.
6. TENS kan förskrivas till personer Med viss typ av illamående.

Kriterierna 1, 2 & 3 kan slås samman då kärnan i kriteriet berör smärta. Vilket är ett av kriterierna som finns hos alla Regioner förutom de fyra där TENS inte kan

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

förskrivas. Kriteriet 4 fanns i tre Regioner, Kriteriet 5 fanns i fem Regioner och Kriteriet 6 fanns i 4 Regioner.

Region Västmanland beviljar förskrivning utifrån alla kriterier förutom vid urininkontinens eller avföringsinkontinens (Kriteriet 4).

4.4.2 Omvärldsbevakning avgifter 2021

Denna kartläggning skedde samtidigt som när information angående kriterier för förskrivning inhämtades (se tabell 1).

I nuläget så är det endast Region Västernorrland som erbjuder TENS utan begränsad period eller avgifter. Detta stämmer dock inte helt då det är varje kommun som styr hur och vad invånarna i respektive kommun ska betala för avgifter för sina hjälpmedel. Det är 7 st kommuner i Västernorrland (Örnsköldsvik, Kramfors, Sollefteå, Härnösand, Timrå, Sundsvall, Ånge). Närmare kartläggning bör utföras för att helt utröna vilka avgifter som finns i respektive kommun.

I övriga Sverige så appliceras månadsavgift eller fritt lån en begränsad period där sedan patienten får köpa loss apparaten mot en fast kostnad om behovet fortfarande finns.

4.4.3 Nationella riktlinjer & evidens TENS

Efter sökning på socialstyrelsen så framkom det att det finns nationella riktlinjer gällande TENS för bland annat patienter med Endometrios och artros. TENS som behandling vid Endometrios ligger enligt Socialstyrelsen (2021) som prioritet 3 (Rangordning 1-10, där 1 har högst prioritet). TENS som behandling vid artros knä & höft har prioritet 9 av 10 (Socialstyrelsen, 2021).

Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) sammanfattar i rapporten "Metoder för behandling av långvarig smärta" (2006, inklusive uppdatering av rapporten 2010) att:

- TENS är effektivt vid behandling av knäledssmärta jämfört med placebo.
- Den smärtlindrande effekten av både högfrekvent och lågfrekvent TENS för långvarig ryggsmärta är på kort sikt större än den av kontrollbehandling med sham-TENS (d v s ingen stimulering).

I en systematisk Cochrane review utförd av Johnson, Paley, Howe och Sluka (2015) drar man slutsatsen att TENS är bättre än placebo när det gäller att reducera akut smärta hos vuxna.

Vad gäller TENS behandling vid illamående så såg man i en Cochrane review (Lee & Fan, 2009) att denna typ av behandling kan förhindra postoperativt illamående och kräkningar.

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

Ingen information hittades på Socialstyrelsen eller SBU angående TENS behandling för inkontinens. Dock framkom det under övrig behandling för inkontinens på Janusinfo (Janusinfo, 2021) att denna behandling kan användas. Janusinfo är Region Stockholms webbplats för samlad producentobunden läkemedelsinformation till hälso- och sjukvården.

För TENS behandling vid sårläkning hittades inga riktlinjer eller vårdprogram. Vid en fråga genom SBU:s Upplysningstjänst (2014) så redovisades tre studier där man hade observerat sårläkning hos äldre med TENS. I en utav studierna så såg man ingen effekt men i de två övriga fanns en viss effekt att se. Samtliga studier är små eller mycket små, totalt ingår 131 personer i de inkluderade studierna.

4.4.4 Tidsåtgång nuvarande arbetssätt

Påminnelsebrev & fakturering

Hjälpmedelskonsulent skriver ut påminnelsebrev utifrån skapad rapport från Sesam en gång i månaden. Detta tar ca 5-10 minuter per månad. Påminnelsebreven skickas hem till patienterna som då har 1 månad på sig att lämna apparaten åter om de ej önskar behålla den.

Hjälpmedelskonsulent skapar även underlag utifrån en annan rapport för vilka patienter som inte har lämnat sin TENS åter. Denna lämnas till inköp för fakturering. Tiden detta tar är inräknad i ovan nämnda tidsåtgång.

Beroende på hur många apparater det är varje månad som ska faktureras så är tidsåtgången för inköp ca 5 tim/månad. Det som ska utföras är:

- Registrera varje person som betalare i Sesam
- Retur till lager 1000 innan försäljning kan göras
- Registrera försäljning
- Makulering av fakturor (i de fall som patienten återlämnar sent där faktura redan hunnit gå ut)

Total tidsåtgång i månaden är ca 5 timmar och 10 minuter för påminnelsebrev och fakturering.

Avvikelser

Idag så skrivs cirka 1-2 avvikelser i månaden då patienter har återlämnat sin apparat på vårdcentral eller annan vårdinrättning utan att en retur/hämtorder skapas av personalen på dessa enheter. Detta medför att patientens apparat kommer med på listan över de som ska faktureras för apparaten då det i systemet ser ut som att patienten har kvar apparaten. Hjälpmedelskonsulent skriver idag avvikelserna mot berörd enhet när misstaget framkommer och inköp makulerar fakturan när apparaten är avregistrerad.

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

Tidsåtgång i månaden är ca 10-15 minuter för Hjälpmedelskonsulenten. Inköps tid är inräknat under tidigare redovisad tid under *Påminnelsebrev och fakturering*.

4.5 Kostnader

Uppdraget bedrevs inom intern ram.

5 RESULTAT AV GENOMFÖRT UPPDRAG

5.1 Kriterier

Region Västmanland har idag likartade kriterier kring TENS som resten av Sveriges Regioner har.

5.2 Avgifter

Region Västmanland är en utav sju Regioner där patienten kan låna TENS kostnadsfritt för att sedan övergå till egenansvar. Region Västmanland har den högsta egenavgiften på 1250 kr jämfört med övriga Regioner som tar en avgift på 1000 kr.

Samtal har skett med IT-samordnare om den tekniska möjligheten att införa månadsavgift istället för nuvarande egenavgift. Det är genomförbart idag men det skulle innebära en stor ökning av arbetsbelastning för medarbetare då ca 6000 st fakturor då skulle behöva skrivas ut och postas varje månad.

5.3 Nationella riktlinjer & evidens

Det finns riktlinjer och evidens för behandling av TENS vad gäller smärta (artros och endometriosis mm) & illamående vid postop. Dock var resultatet svagt vad gäller riktlinjer och evidens för TENS vid sårsläkning och inkontinens behandling.

5.4 Tidsåtgång nuvarande arbetssätt

Idag är upplevelsen att nuvarande arbetssätt fungerar och att extra arbetet kring fakturering och hantering av påminnelsebrev är hanterbart.

5.5 Övrigt

Idag har medborgarna i Västmanland möjlighet att låna en TENS kostnadsfritt i 6 månader. Detta kan förlängas i 1-2 månader efter samtal mellan förskrivare och hjälpmedelskonsulent om sådant behov finns (exempelvis palliativ vård).

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

5.6 Förslag till lösning

Att Region Västmanland behåller nuvarande regelverk och arbetssätt med följande tillägg i hjälpmedelshandboken:

Att förlängning av lånetid kan ske efter samtal mellan förskrivare och hjälpmedelskonsulent i väntan på operation eller vid vård i livets slutskede.

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

Referenser

Namn
Endometrios, långvarig smärta – Tilläggsbehandling med TENS. Socialstyrelsen
Nationella riktlinjer för rörelseorganens sjukdomar. Socialstyrelsen
Metoder för behandling av långvarig smärta. SBU april 2006
Johnson MI, Paley CA, Howe TE, Sluka KA. Transcutaneous electrical nerve stimulation for acute pain. Cochrane Database Syst Rev. 2015 Jun 15;(6)
Lee A, Fan LT. Stimulation of the wrist acupuncture point P6 for preventing postoperative nausea and vomiting. Cochrane Database Syst Rev. 2009;(2):CD003281.
Janusinfo.se (2021, 23 Mars) Riktlinjer för behandling av urininkontinens. https://www.janusinfo.se/behandling/expertradsutlatanden/urologi/urologi/riktlinjerforbehandlingavurininkontinens.5.6081a39c160e9b3873180d1.html
SBU.se (2014, 22 Maj) Transkutan elektrisk nervstimulering (TENS) vid sårläkning hos äldre https://www.sbu.se/sv/publikationer/sbus-upplysningstjanst/transkutan-elektrisk-nervstimulering-sarлакning-aldre/

Förkortningar och definitioner:

Förkortning/ Definition	Förklaring
TENS	Transkutan elektrisk nervstimulering
SBU	Statens beredning för medicinsk utvärdering

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

Tabell 1.

Region	Förskrivningskriterier	Tidsbegränsning och kostnad
Västmanland	1. TENS kan förskrivas till personer med akuta eller långvariga smärttillstånd. 2. Efter läkares utredning kan TENS-apparat förskrivas vid behandling av viss typ av illamående, behandling av menssmärtor och sårläkningsbehandling.	Prova max 6 mån. Sedan egenavgift 1 250kr
Stockholm	TENS kan förskrivas till personer med långvariga smärttillstånd.	Egenavgift 100kr/månad max 6 månader
Uppsala vuxen	Ingen förskrivning, enbart som lån från klinik	
Dalarna	TENS kan förskrivas till personer med akuta eller långvariga smärttillstånd.	Maximal förskrivning 2x3 mån. Sedan egenavgift 1 000kr
Gävleborg	Ingen förskrivning, enbart som lån från klinik	
Örebro	TENS kan förskrivas till personer med akuta eller långvariga smärttillstånd.	Egenavgift 65 kr/månad
Värmland	TENS kan förskrivas till personer med akuta eller långvariga smärttillstånd.	Maximal förskrivning 6 månader. Därefter egenansvar
Jönköping	TENS kan förskrivas till personer med 1. Akuta eller långvariga smärttillstånd. 2. Som har smärtor under graviditet och förlossning. 3. Som har urininkontinens eller avföringsinkontinens.	Patienten betalar en egenavgift på 150 kr/månads efter 3 veckors provotid. Egenavgiften ingår i högkostnadsskydd för hjälpmedel på 1800 kronor per år. För personer som förskrivs TENS under graviditet eller i samband med förlossning gäller en engångsavgift på 300 kronor för hela låneperioden. I egenavgiften ingår elektroder. Batterier och eventuell gel bekostas av personen själv.
Östergötland	TENS kan förskrivas till personer med akuta eller långvariga smärttillstånd.	Maximal förskrivning 3 mån Därefter egenansvar
Sörmland	TENS kan förskrivas till personer med akuta eller långvariga smärttillstånd.	Förskrivning med egenavgift på 100kr/månad
Västra Götaland	TENS kan förskrivas till personer med akuta eller långvariga smärttillstånd.	Maximal förskrivning 3 månader. Därefter egenansvar
Kalmar	TENS kan förskrivas till personer med akuta eller långvariga smärttillstånd.	Maximal förskrivning 6 månader

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

Norrboten	TENS kan förskrivas till personer: 1. Med akuta eller långvariga smärttillstånd. 2. Som har smärtor under graviditet och förlossning.	Maximal förskrivning 3 mån. Sedan egenavgift 1 000kr
Halland	TENS kan förskrivas till personer: 1. Med akuta eller långvariga smärttillstånd. 2. Med behov av cirkulatorisk behandling i syfte att stimulera sårläkningsprocessen.	Egenavgift 100kr/månad. Kostnadsfritt för barn under 20 och äldre över 85
Skåne/Malmö	TENS kan förskrivas till personer 1. med akuta eller långvariga smärttillstånd 2. Som har urininkontinens eller avföringsinkontinens.	Maximal förskrivning mån Avgift 300kr för 3 mån
Västernorrland	TENS kan förskrivas till personer: 1. Med akuta eller långvariga smärttillstånd. 2. För att lindra illamående i samband med operation, kemoterapi eller strålning 3. Med behov av cirkulatorisk behandling i syfte att stimulera sårläkningsprocessen. En förutsättning för förskrivning är att användning minst 3 gånger /veckan.	Generellt ingen avgift men flera kommuner tar en utprovningavgift samt minst 1 kommun som tar en månadshyra på varje hjälpmedel (50-60 kr per hjälpmedel).
Gotland	Ingen förskrivning, enbart som lån från klinik	
Blekinge	TENS kan förskrivas till personer: 1. Med akuta eller långvariga smärttillstånd. 2. Med menstruationsvärk eller smärttillstånd i samband med graviditet. 3. Med illamående på grund av exempelvis cytostatikabehandling. 4. Med svårsläta sår	barn och unga till och med det år de fyller 19 år ingen avgift. Vuxen 150 eller 200 kronor för 3 eller 6 månader, beroende på vilken apparat och lånetid (egenavgiften gäller inte personer som omfattas av palliativ vård).
Jämtland/Härjedalen	TENS kan förskrivas till personer 1. Med akuta eller långvariga smärttillstånd. 2. Som har urininkontinens eller avföringsinkontinens.	Maximal förskrivning 3 månader. Sedan egenavgift 1 000kr.

Datum

Uppdragets namn:

Version

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

Kronoberg	TENS kan förskrivas till personer: 1. Med akuta eller långvariga smärttillstånd. 2. Med behov av cirkulatorisk behandling i syfte att stimulera sårläkningsprocessen. 3. Med viss typ av illamående	En hyreskostnad på 175 kr/månaden påbörjad månad tas ut. Kan hyras i högst 4 månader
Västerbotten	Ingen förskrivning, enbart som lån från klinik	

Beslut

Beslut – Kryssa i rutan för rätt alternativ	JA	NEJ	Kommentar
Beslut att starta Uppdraget			
Beslut att bordlägga Uppdraget			

Datum:

Underskrift av Beställaren

Namnförtydligande

(Ange om godkännandet ovan har ersatts av en elektronisk signatur i projektverktyget Webforum)